СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 98. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 29. квітня, 1925. VOL. XXXIII. No. 98. Jersey City, N. J., Wednesday, April 29, 1925. THREE CENTS

Американці ломлять собі голову над впливом вибору Гінденбурга.

МІНІСТЕР СКАРБУ ПРО НІМЕЦЬКІ ВИБОРИ.

ВАШИНГТОН, 27. квітня. — Секретар скарбу Мелон заявив в розмові з газетярами, що вибір Гінденбурга на президента німецької републики не може мати поважних лихих політичних та економічних наслідків. На його погляд, який газетярі вважають теж поглядом других федеральних урядників, вибір був простим схиленнєм суспільного настрою в Німеччині на право, з якого не можна сподіватися повороту до монархії. Мелон допускає, що вибір Гінденбурга буде мати деякий злий уплив на економічну відбудову Німеччини й Европи, але не на довгий час.

ПОГЛЯДИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ РОЗБІЖНІ.

Урядники звертають увагу на факт, що американська преса приняла побіду Гінденбурга при виборах богато холоднійше, як можна було сподіватися, взявши під увагу те, що Гінденбург був командантом військ, що билися проти Америки.

Богато газет взялося успокоювати американську публику, кажучи, що Німці мали право вибрати такого президента, якого їм подобалося, хочби він мав бути бувший провідник ворожої армії.

Другі показують на те, що Гінденбург був героєм німецького народа, бо він командував його військами в найтяжчі часи; газети пригадують, що й Французи вибрали раз свого генерала Мекмегона на президента Франції, а Американці вибрали були президентом генерала Грента, що командував північними військами в час горожанської війни. Деякі газети добачують в побіді Гінденбурга побіду мілітаристів, другі сього не бачуть, хоча признають, що таке вражіннє вибори можуть зробити, передовсім у Франції, в якої інтересі лежить ширити недовіря до німецького народа.

Инші підчеркують заворот від радикалізму, а лишень декотрі газети добачують тут заворот до монархії. Богато підозріває зневіру Німеччини дотеперішною політикою та її постанову виступити проти версайського договору.

ХЛОПЦІ МАЮТЬ ЗАРЯДЖУВАТИ МІСТОМ ОДИН ДЕНЬ.

НЮ ЙОРК, 27. квітня. — На слідуючий четвер місто Ню Йорк буде під зарядом хлопців. На кождий відчальний уряд міста вступить на сей день один хлопець, вибраний нюйорським комітетом для святкування хлопячого тижня. Цілю сього тижня поширити серед молодежи поважне відношенє до життя, а головно до політичних справ.

Комішенером шкільництва буде один хлопчина, який має літ 15; комишенер пожарництва має 12 літ, комишенер сторож теж 12, і так далі. Ніхто з них не має більше як 15 літ. Комітет старається намовляти й промислові інституції, щоби вони в сьому тижневі віддали на пробу веденнє бизнесу малоліткам, щоби їм дати нагоду засмакувати в відповідальности.

БАНКРОТСТВО ДВОХ БАНКІВ.

ПИТСБУРГ, Па. 27. квітня. — Нині замкнули тут свої двері два банки, а саме Карнегі Трост Ко. та Ферст Нешенел Бенк оф Карнегі. В обох сих банках люди зложили разом до 6 міліонів долярів. В обох банках більшість шерів належала до Джана Бела, властителя вуглевих копалень. Причиною банкротства мав бути застій в торговлі вуглем, в якій Бел інвестував більшість ощадностий своїх банків.

ЗБИРАЮТЬ БЕЗ КІНЦЯ.

НЮ ЙОРК, 27. квітня. — Нюйорська римо-католицька дієцезия почала нині кампанію за зібраннєм на католицькі милосердні цілі суми 1 міліона 121,000 долярів.

„Армія Спасення" собі оголошує майову збірку на 523,000 долярів, „щоби далі вести свою просту службу для людства".

Менинг, епископ епископальної церкви, подає, що на викінченнє величавої катедри Св. Івана зібрано вже досі 10 міліонів 120,000 долярів.

30 РЕВІЗИЙ ЗА ГОРІВКОЮ В ОДНІМ МІСЦІ ЗА ОДИН ДЕНЬ.

АТЛЕНТИК СІТІ, Ню Джерзі, 27. квітня. — Федеральні прогибіційні урядники зробили нині в сьому місті понад трийцять ревізий в ріжних салунах та каварнях. В більшости сих льокалів вони справді найшли алькогольні напитки та заскали їх.

СУД ПРИЗНАЄ РОБІТНИКОВИ 75,000 ДОЛЯРІВ ВІДШКОДОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 27. квітня. — Лава присяжних судів, що розбирала позов Джана Фавса, портового вантажника, котрого підчас праці вдарив патик з руштовання та спаралізував йому спину й карк так, що він мусить носити хомут для підпирання голови, засудила француську корабельну лінію на заплаченнє 75,000 долярів відшкодовання.

ЖІНОЧА ПІМСТА.

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 28. квітня. — Милдред Бейб Сейлж, 22-літня дівчина, зайшла до дому замужного Самуеля Конталіно та вистрілила в нього всі кулі з двох револьверів, які принесла зі собою. Коли бачила, що її жертва не дає ніяких знаків життя, пішла на поліційну станцію та віддалася в руки поліції.

Ратуйте галицьке українське село!

Всі письма до КОМІТЕТУ ПРАЦІ при Краєвому Комітеті Допомоги Голодному Селу, посилати на адресу:

Володимир Целевич, Львів, Ринок 10, Галичина, Европа.

А всі грошеві пересилки на адресу:

Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Кредитовий Союз) Львів, Ринок 10, або через Обєднаннє у Филаделфії.

В міру напливу жертв Комітет Праці буде їх розділювати при помочі українських економічних інституцій найбіднійшим селянам в найбільш навіщених голодом околицях.

ВЖЕ И АВТОРИ НЕВДОВОЛЕНІ ЗІ СВОГО ТВОРУ.

АТЛЕНТИК СІТІ, Н. ДЖ., 27. квітня. — Марна Павлсон, проповідник і провідник стейтової Антисалунової Ліґи, виголосив тут про прогібіцію промову, в які йсказав богато терпких слів на адресу прогібіційних агентів. Говорив він, що сі агенти якось потрафлять жити вигідно на низькій пенсії, та складати собі за два роки урядовання такі поважні суми, що автомобілі й діяменти сиплються на них обильно. Бесідник казав, що система урядовання, яка робить такі річи можливими, є здеморалізована до грунту.

ШНИХЛІР ЕВРОПИ ПЕРЕД ПЕРЕДГОЛОДОМ.

Радянські часописи доносять що на просторі Рад. Союзу, навіть на Україні вже від трох місяців дається відчути брак хлібних запасів. В звязку цим ціни на хліб значно підскочили. По селах зачинають ховати хліб перед можливою реквізицією. Спекулянти використовують ріжницю цін в ріжних губерніях і роблять на голоді інтерес. Часопис „Економ. Жизнь" повідомляє, що на Рад. Україні підскочила ціна збіжа двократно на протязі не цілих двох місяців. В Москві та Ленінграді (Петербургі) прийшло до заворушень, які усмирено щойно оружжам. Перед складами з мукою і хлібом стоять вже „хвости" як в часі війни.

ПОЇХАЛИ НА ТОРГ А ПОПАЛИ В ХОЛОДНУ.

Німецькі купці переконалися, що виїздити в торгових справах до Рад. Союза не так то безпечно. Показалося, що багато таких смільчаків, що поїхали туди торгувати, „помандрувало до Іванової хати, або й на Сибір.

Вистарчить, як котрого Німця в чім запідозрять, тоді не вважаючи, що це нужий піддането — саджають до тюрми.

Тепер судять в Москві кількох німецьких студентів і купців.

АНГОРА СТАЄ ДІЙСНОЮ СТОЛИЦЕЮ ТУРЕЧЧИНИ.

Турецький уряд переслав амбасадорам чужих держав, що тепер мешкають в Констатинополі, ноту, в якій домагається, щоби в найкоротшому часі перенесено амбасади до Ангори. Але це на разі неможливе до виконання, бо в Ангорі брак відповідних льокалів.

ПОЛЬОВАННЄ НА ВОВКІВ.

Минулого року зїли вовки в Совітській Росії 130 тисяч штук худоби. Тому цього року наказав комісар рільництва улаштувати польовання на вовків при допомозі червоної армії.

НАРАДА УКРАЇНОК В НЮ ЙОРКУ.

Дня 1-го мая с. р. о 8-ій годині вечір буде в Ню Йорку при 59 Ст. Маркс Плейс (8-ма улиця) в Домі Демократичного Клюбу, нарада Українок з Ню Йорку й околиці у справі української делеґації на Жіночий Міжнародній Конґрес у Вашінґтоні.

Проситься всіх Українок, без огляду на те, чи належать до українських жіночих товариств, чи ні, прийти на се зібраннє, бо справа дуже важна і пильна.

Конґресовий Комітет.

РАДЯНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ РУХ.

Між Рад. Союзом а Німеччиною йде мимо всіх перешкод доволі оживлений торговий рух. Цей рух помічається особливо в области торговлі продуктами і ирничої промисловости. Вироби німецької дорощі як перед війною, одначе дешевші як в инший промисловій країні. Німецькі металеві вироби є пр. о 20 і більше процент дешевші від таких же виробів англійських.

ВИБУХ В КОРАБЕЛЬНИХ ВАРСТАТАХ В ГАМБУРГУ.

На кораблі в „Гратсбург" в корабельних варстатах в Гамбургу наступив страшний вибух. згинуло 11 робітників. Корабель довгий на 80 метрів розлетівся на кусні. Про силу вибуху свідчить те, що трупи двох робітників знайдено на дахах сусідних домів. Котвицю корабля, яку відкинуло на цілу ширину варстатів, зависла на залізнім стовпі.

ВІЙНА МІЖ СІЛЬКОРАМИ А СЕЛОМ.

На Рад. Україні істнують т. зв. сількори, значить сільські кореспонденти, які дописують до комуністичних часописів про все що на селі діється. Дуже часто подають сількори неправдиві і злобні донови, на спокійних людий. На тій підставі приходить часто до вражди між сількорами а селом.

КЕРЕНСЬКИЙ ДІСТАВ РОЗВІД.

Ленінграді оголошено церковний розвід Ольги Керенської з Александром Керенським (бувшим президентом міністрів тимчасового уряду) за те, що він покинув жінку. Керенському заборонено через пять років женитися вдруге.

ЩУРІ ЗЇЛИ ЧОЛОВІКА.

З Берліна доносять: В одній місцевости стався цікавий і небувалий випадок. Чоловіка, що займався вигублюваннєм щурів, напали в хвилі, коли він саме розсівав трійку на них щурі і так його покусали, що він вкоротці від тих ран помер.

ДО ВБИВСТВА ГРУЗИНСЬКОГО ПОЕТА КУРУШВІЛІ.

Перше слідство в справі трагічної смерти грузинського поета і визначного гром діяча Курушвілі, вбитого у Варшаві міністерським урядотцем Лебруном, висунуло підозріння, що мотиви злочину, не була пімста зрадженого чоловіка, тільки політичний підклад. За Курушвілім який був редактором грузинсько-польської газети „Глос Всходу" і займався жваво протибольшев. діяльністю, від довшого часу слідкували якісьтаємничі людці. Підозрівають, що Ле-Бруна використано, як виконавця знаряддя атентату, при чому випадок хотів, що його вязав з собою груз. поета особистий конфлікт.

БЕЗРОБІТТЯ.

Від початку 1925 р. число безробітних у Польщі постійно зростає. Дня 27. грудня 1924 р. було 150 тисяч, 31. січня ц. р. 175,000, а 7. березня 185,000. Найбільше безробітних у південній частині, потім на східних окраїнах.

ЧУМА.

Відокремлений випадок чуми трапився в селі під Парижем, від укушення хлопця щуром.

ПІХОТОЮ ДО РИМУ.

До Риму прибула 70-літня прочанка, яка відбула дорогу з Німеччини до Риму.

ПАМЯТНИК ДЛЯ ПСА.

Майже всі трийцять псів, які принесли до Ном в Алясці протидифтерійний лік, погинули наслідком перестудій легких. Пси бігли 60 миль на протязі 450 минут, привезли ліки і так виратували місто від пошести. Між тим собаками згинув і адавний сибірський пес-провідник Бальто, вовчої раси. То був не поидимий у бігу пес, брав участь в Амурдзеновій подорожі протягом двох літ. Фінляндський погонич Кассон наслідком осліплення від снігу не міг поганяти санками, тому оставив провід псови Бальто. Санки щасливо доїхали і виратували місто. На спомин псові поставлять памятник.

ТРУНИ З ДРУГОГО СТОЛІТТЯ.

В місцевості Ошени на Мадярщині натрафлено на цінні виколалини. А іменно в часі земельних праць на терені давного римського табору Бріґеціюм знайдено шість саркофаґів (труни), що походять з II. століття по Христі. Археольоґічна вартість тих саркофаґів дуже велика, бо вони зовсім не нарушені. В однім з них заховалися кістяки 80-літньої жінки і її сестріниці, і дорогоцінні прикраси з золота. Саркофаґи віддано національному музеєви в Будапешті.

Німці приняли спокійно вибір Гінденбурга.

БЕРЛІН, 27. квітня. — Німецький нарід приняв вибір генерала фон Гінденбурга на президента Німеччини цілком спокійно.

Видно, що трохи піднявся серед Німців давній передвоєнний настрій, але нарід занадто зломаний війною і повоєнним лихоліттєм, аби мав охоту радіти зміною, яка не принесе жадної зміни.

Одні тільки монархісти мають надію, що вибір Гінденбурга полекшить їм агітацію за приверненнєм монархії.

ЗАЯВА ГІНДЕНБУРГА.

БЕРЛІН, 27. квітня. — Новий президент Німеччини полевий маршал Павло Гінденбург заявив, що жадна партія не буде диктувати йому політики.

Він зазначив, що хоче бути у згоді і в добрих взаєминах не тільки зі своїми політичними однодумцями, але і з дотеперішніми противниками.

Вірю, казав він, що тепер прийде до загального обєднання всіх Німців, бо лише в єдности сила.

НАДІЇ КАЙЗЕРА.

ДОРН, Голяндія, 27. квітня. — Бувший німецький кайзер Вільгельм дуже зрадів вибором генерала фон Гінденбурга на президента Німеччини і заявив, що вернеться до вітчини (але не на престол.)

СЕЛЯНИ ЗА ГІНДЕНБУРГОМ.

БЕРЛІН, 27. квітня. — Гінденбург одержав поважну більшість голосів селянських виборців. Хлібороби підперли його проти Маркса. Се замітно особливо на хліборобській Баварії, яка дала перевагу Гінденбургови.

ФРАНЦІЯ НЕВДОВОЛЕНА З ГІНДЕНБУРГА.

ПАРИЖ, 27. квітня. — Француський міністер закордонних справ Бріян заявив, що вибір Гінденбурга президентом Німеччини не є доброю запорукою для европейського мира, але навпаки, вказує на те, що Европа вернеться до зоруженого мира.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ПРО ГІНДЕНБУРГА.

ЛОНДОН, 27. квітня. — Бувший англійський премієр Лойд Джордж заявив, що на вибір Гінденбурга президентом Німеччини вплинула француська проти-німецька політика, яку ведуть француські націоналісти під проводом Пуанкаре.

Про Гінденбурга сказав він, що се старий чоловік і буде поступати поволи і спокійно, а впрочім, казав, німецька конституція не дає йому великої власти для особливої діяльности.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ПРО ФРАНЦУСЬКИХ МІНІСТРІВ.

ЛОНДОН, 27. квітня. Лойд Джордж сказав, що новий француський кабінет дуже дібраний.

Кайо, казав він, незвичайно і виїмково спосібний чоловік; Пенлеве дуже чесний і характерний; а Бріян найспосібнійший француський політик.

БЕСКИД УСТУПАЄ.

ПРАГА, 15. квітня. — Губернатор Підкарпатської Руси др. Антін Бескид, як повідомляє братиславська часопись „Кашаі Напло", має нарешті уступити зі свого становища. Не стільки він самий уступає, стільки „його уступають". Остаточно він написав собі тим, що настирливо домагався побільшення свого диспозиційного фонду, а нарешті дійшов до того, що вимагав по 30,000 корон місячно на виданнє трох московських часописий. Цею вимогою він зовсім здискредитував себе в очах уряду.

ЗЕМЛЕТРУС В УЖГОРОДІ.

ПРАГА, 15. квітня. — Ужгород мав недавно землетрус. Ужгородський землетрус тривав кілька секунд. Люди проснулись і повибігали зі своїх помешкань. Миски повипадали з мисників; образи посзувалися набік; годинники спинились.

Серед людности запанувала тривога. Поширились чутки, що коло Арнова недалеко, від Берегова починає куритись давно згаслий вулькан. Наслідком цього оголошене урядове повідомлене, що землетрус не мав вульканічного характеру лише був вульканічного походження. Які були на Закарпаттю вулькани, ті погасли ще в третичній добі, й на спомин від них залишились тільки подекуди сірчані жерела.

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА І ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ.

ПРАГА, 15. квітня. — Чеською-словацький амбасадор у Парижі др. Осускі недавно завитав до Ужгороду. Співробітник часопису „Словенскі Виход" мав з ним розмову й, між иншим спитав його, що він думає про заяву відомого англійського політика Скотуса Віатора, що взаємні відносини між Закарпаттєм та Чехо-Словаччиною ще можуть змінитись, колиб переведено всенародне голосуваннє. На це Осускі відповів:

— Союзи між народами ніколи не заключаються так, щоб їх при кождій нагоді можна було виповісти за 14 днів. Звязок між Закарпаттям та Чехо-Словаччиною нерозривний. Доля Закарпаття на віки вічні звязана з долею чесько-словацької републики, і цей факт не може бути змінений. Така зміна не тільки не в інтересі Чехо-Словаччини і Закарпаття, але її не допускають і міжнародні договори, які раз назавсіди визначили державну приналежність Закарпаття. Чим скорше людність Закарпаття засвоїть собі думку про свою приналежність до нової держави, тим красше буде для неї самої, бо в противному випадку настане хаос.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ПОМІЧ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛУ.

Львів, у квітні, 1925.

Західно-українське село стоїть вперед маревом голодової катастрофи. Небувалий від десяток літ недорід в минулому році доповнює чашу горя, з якої вже шестий рік доводиться пити українському народови Східної Галичини, Волині, Холмщини і Полісся.

На сих землях, виснажених довголітним лихоліттєм, Польща від 6-ти літ веде кольоніяльну політику; трактує їх як поле своєї великодержавности.

Всеж, мимо нечуваних перепон з боку наїзника, українське селянство надлюдським зусиллем, опираючись виключно на власні сили, зачало двигатися з руїни, вирівнуючи покраяні стрілецькими ровами ниви; відбудовуючи свої оселі. Робило се із затисненими зубами, під акомпанямент чужинецьких сокир, що вирубують українські ліси на експорт заграницю; під свист чужинецьких паровозів, що вивозять українську нафту поза межі Західної України. Робило се, дивлячися з німим болем, як з кождим днем звужується його варстат праці; як зрошену потом і кровю землю предків раздарують мазурські кольоністи, насилані польською владою. Робило се, платячи непомірні гарачі у формі данин і податків, стягані тут з нечуваною жостокостю.

Українське селянство на західно-українських землях Се-ж у 80% власники несамостійних господарств!

Вже в передвоєнних, упорядкованих відносинах західно-українське село ледви звязало окінці до купи, шукаючи заробітків поза межами краю і по містах.

Сьогодня, західно-українське селянство, опинившися в межах поліційної польської держави, держави без промислу, яка вгинається під тягарем військового буджету, виставлене на нечуваний визиск поміщиків; виснажене данинами і податками; здесятковане пошесними недугами, без свободи рухів, стоїть над берегом пропасти.

Сьогодня, в обличю наслідків минулорічного недороду ціле українське село в однаковому положенню: голод зазирає до хати сільського пролетаря, малоземельного і середняка. Мусимо числитися з фактом, що значна частина землі не буде засіяна. Державна кредитова допомога, визначена на весняні засіви для навіщених катастрофою околиць, в порівнанню з фактичною потребою, се тільки милення очий. І вона наділі помандрувала до кишень поміщиків і кольоністів. Українському селянинови перепали хиба мізерні охлапи.

Мусимо числитися з можливостю: зле в ньому році; ще гірше може бути нарік.

Тому Старий Край звертається до Вас, Земляки за океаном, із закликом: Допоможіть західно-українському селу пережити лихоліттє! Як допомогали йому підчас героїчного зриву у великий момент; як допомагали Західній Україні підчас процесу на міжнародній арені; як допомагали підчас голодової катастрофи велико-української землі в 1922 році.

Не дайте пропадати своїм братам у Рідному Краю, що такі величанські жертви понесли в боротьбі за найвисший скарб нації: УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ!

Хвилево перемогли вороги. Та чи може пропасти намарне кров пролита за святу справу? Український народ не скапітулював; зі своїх прав не зрезигнував. У переломі, який започаткувала світова війна, український народ не сказав ще свого останнього слова. Се слово після тяжкого допусту долі, після жахіття, яке пережило українське село в 1922 році, після жахіття, яке тяжкою хмарою повисло над західно-українським селом тепер, буде тверде і однозгідне.

Західно-українські землі пляново граблені історичним противником, навіщені стихійною катастрофою минулорічного недороду, потребують помочі матеріяльної і моральної. Сподіваються її в першу чергу від синів України на вольній американській землі.

Ударте у вічевий дзвін! Збирайте лепти на ратунок західно-українського селянства! Нехай всі організації української еміґрації в Злучених Державах, Канаді, Бразилії, Аргентині, використають матеріяли про польську руйнуючу господарку на західно-українських землях; нехай сю господарку зобразять американській демократії! Бо тільки на тлі божевільної польської господарки можна до кінця зрозуміти катастрофічне положення західно-українського селянства.

Освідоміть американську демократію про злочин, доконаний на живому народі, що з оружем в руці боровся за визволення, супроти якого потоптано величне право самоозначення.

Дайте ще раз доказ, що сини України, деб вони не були, до одної цілі змагають і немає жертв, яких не кинули би на жертівник Великої Української Батьківщини!

КОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ

ЗГІДНО З УХВАЛОЮ 16-ої КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА ПРИЙМАЄТЬСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ В КВІТНИ, МАЮ І ЧЕРВНИ 1925 Р.

Дійсна причина голоду на західних українських землях.

(Кореспонденція зі Львова).

Сучасна економічна політика Польщі мимо прикметних собі питань всежтаки відзначається послідовністю у двох напрямах, а саме — в державнію курсу валюти і в павперизації зах. укр. земель, штучно злучених з етнографічною Польщею.

Не місце тут спинятися над потягненнями польського прем'єра п. Грабського, який засвоїв собі як не мож краще методи вівісектора і безвпинно нуряє свій скальпель в живий організм народного господарства, задивлений тільки у свої досвіди байдужий на усмертвлення предмету своїх досвідів. Курс валюти держиться, хоч з дня на день корчиться рільнича, гірнича і промислова продукція, хоч торговельний біланс стає щораз більше пасивним.

На хвилю спинимося на господарськім положенню зах. укр. земель, на яких український народ під польською владою, до краю зубожений, став прямо іграшкою долі. Тут майже 4/5 населення мимо низької вірементової стопи вже від 5-ох літ ледви може удержатися при вегетації. Під теперішню хвилю виступає на зах. укр. землях голод.

Які причини цього? Чи сьогорічний недорід? Ні! Недорід, став лише язичком у ваги, що виявив на зверх нужду села у болючім виді голоду. Голод на селахпоказав, що купна сила селянських мас навіть на засоби удержання життя і здоровля на найнужденнійші харчі — є ніяка.

Щож знищило купну силу селянства? Щож виссало всі матеріяльні засоби села на зах. українських землях? Війна знищила нашу землю, яка становить тепер окраїни Польщі. Від Стоходу аж по Вислок жертвою війни впали цілі села. Знищена селянська худоба, знищений господарський мертвий інвентар, знищена почва. Знищення перевисшає о много знищення Східної Прусії, Бельгії і Франції. Ці краї вже відбудовані коштами держави. Східна Прусія закінчила відбудову ведену коштом держави вже в році 1921. А у нас? Відбудова державним коштом, не обняла навіть 1/5 матеріяльного знищення і... зліквідувалася. Селянство наше, щоби найти захист для себе і свойого господарства приневолене було всіма своїми скупими засобами „відбудувати". Так переведена відбудова забрала селянству можність відношення рільного годівельного господарства. Увесь свій дохід, а дуже часто і невеличкий маєток скупчений вінвентарі, вкладало селянство в будинки і задовжувалося при відсутності дешевого кредиту довгореченцевого, затягаючи векслевий коротко-терміновий високопроцентовий кредит в банках і у покутних лихварів. Державний рільничий кредит приступний був тільки для великої власности. Його призначено на штучні погної і рільничий промисл, тим самим заперто його для селян. Польська держава досі не упорядкувала законодатним шляхом справисплати военних шкід. Хоч наше селянство несе головний тягар военного пошкодовання, не одержало з титулу военних шкід ані сотика. Законно управильнена виплата винагороди за военні чинньби спочиває. Держава — мимо переняття з поавстрійської маси ліквідаційної квоти, не виплатила до сьогодня навіть винагороди за зареквіровану селянську худобу. В самій Галичині селянство з титулу військових достав має до держави претенсії тільки з 1918 р. на 11. (одинайцять) міліонів австрій-

Митова політика держави, заказ вивозу земплодів, обезцінює їх. Село удержує своїм коштом місто. Вивозові дозволи на худобу і покладки одержують не селянські кооперативні організації, тільки головним чином приватні торговці. „Дорожнеча" промислових виробів у порівнанні до сільсько - господарських плодів, заокруглює образ поседредного нищення нашого села. Одначе цей образ не є повний. Приходиться підкреслити, що держава ставляє високі вимоги до села. Поземельний податок є тричі висший, чим до війни.

Надзвичайна данина „на фондовання емісійного банку" з 1922 р. і маєтковий податок з 1924 р. сплачувало наше рільництво ратунковою продажею землі та інвентару. Можливість праці рільника на основах рахунку поплатности давно не істнує. Наше рільництво є предметом експльоатації державою.

Серед таких загально-економічних основ праці мусить занепадати ростинна і звіринна продукція. Хиткий — з причини малої рільної інтенсифікації господарки — біланс продукції сходить на пасивний біґун проживлення окраїн. В додатку число безробітних споживачів на селі застрашаючо зростає. Передвоєнний вентиль безпеки — сезонова еміграція, яка на протязі 9-ох місяців — від лютого до грудня з самої Галичини рік річно забирала 300 тисяч голов та заморська еміграція, що рікрічно відтяжувала перенаселену аграрну нашу країну 47 тисячами голов, сьогодня майже не істнує. Сезонова еміграція до Франції є спорадична. Сезонова еміграція до Австрії унеможливлена урядом і Чехією. Заморська еміграція, коли поминути навіть зникаюче мале число призначене на Польщу є для виснаженого нашого села з матеріяльного огляду (кошти) неприступна. Понад міліон зайвих для нашого рільництва робучих рук, на селі росте з кождим роком, бо границі Польщі на окраїнах має означати, як сказав В. Вітос: „плуг польського хлопа". На корінно українську землю йде польський кольоніст. Шматує між себе двірський лан і позбавляє праці сільського заробітника на двірськім лані, забираючи туземцеви його прадідну землю, загарбану на протязі віків від предків туземця польською шляхтою. Кольонізація — коли поминути її преважне значіння національно-політичне — є подвійним ударом для українського голодного на землю на пів пролетаризованого селянства.

Ось в короткі головні риси сучасної польської економічної політики супроти зах. українських земель. Її наслідки при химерній погоді і язві ростинних шкідників у минулому господарському році спричинили голод по селах, без надії на помітне поборення його.

Вислід жнива в Польщі в році 1924, як що порівнати його зі жнивом з року 1923 є такий, що пшениці зібрано тільки 66.1% а жита 64.1%. — Значить Польща має тільки 3/5 головних хлібових збіж у порівнанню з роком 1923. Гірше представляється справа омолоту. Коли у минулому році головних хлібових збіж припадало на голову населення 210 кг., сього року припадає 129 кг. Значить сьогорічна проживна рація є около 40% низша у порівнанні до тамтого річної на території цілої Польщі. Знаємо, що Познанщина і Поморе на загал мають жниво нормальне і вони підносять поголовно пересіч на цілій те-

ських землях ця пересіч о много низша, бо недорід на цих землях за виїмкою двох повітів у тернопільському воєвідстві є загальний. На цих землях поголовна проживна рація, коли взяти на увагу жнива на зах. українських землях є о много низша, сходить майже до половини. Тим самим вже тепер наше селянство не має збіжжа на вимілі. Село голодує або зїдає ярі збіжжа, призначені на насіння. А знаємо також, що в самій Галичині національний дефіцит ячменю і вівса виносить вже з початком січня — коли наше село доїдало решти головних хлібових збіжжів — 6.100 (шістьтисяч сто) вагонів. Катастрофальна господарка держави знищила село, минулорічний недорід знищення скріпляє. Якіж вигляди на майбутнє?

В осени 1924 р. засіяно у львівським воєвідстві о 4.1%, а в станиславівським о 7.8% озимини менше чим торік. Озимі засіви в 30% знищені виїмково несприятливою погодою в зимі і язвою мишей. Чи в маю не облетить пшениці жовтостебельна мушка, не знаємо. Жниво з озимини буде не велике. Під яр прийти мусить переорана озимина, а тут і на правильну посівну площу ярини нема насіння. Нема його в краю, а держава кидає смішно дрібну кредитову допомогу грошем... головним чином поміщикам. „Невидима рука" пляново пхає наше село в стан хронічного голодування.

Інж. Ю. Павліковський.

ПРИЙДЕ ДЕНЬ.

О, прийде запевне той день,
Що ми відпочинем од мук
І скинем заліза важкі
З ізвязаних, стомлених рук.
О, Прийде запевне той день,
Що гніт, і неволя, і кров —
Все зникне на віки й тоді
Подужа святая любов.
Безсилий не знати-ме більш
Од дужого в час той наруг,
Народови руку подасть
Народ — його брат, його друг.
О, прийде він, прийде той день,
І хвальний та радісний спів
Поллється по світови скрізь
Із уст у людий, у братів.
Про волю і щастя, й любов
Казати-муть дивні пісні,
Відлуючи людскости їх
На довгі, довічнії дні!..

Б. Гінченко.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, подає до відома всім своїм членам, що звичайний мітинг відбудеся в суботу дня 2. мая 1925, о годині 7.30 вечером в гали під ч. 435 Мейн ул. Обовязком кождого прийти на сей мітинг, бо є богато справ до полагодження. Також опчуєте звіт делегата з конвенції У. Н. Союза. Кому лежить на серци добро і розвій нашої організації най прийде на сей мітинг. Бусь принимати до Товариства і У. Н. Союза без вступного.

ВУДГЕЙВЕН, Н. Й. Тов. Вільна Україна, від. 200, повідомляє, що мітинг відбудесь в 7.30 вечером в суботу, дня 2. мая в Odd Fellows Hall, corner 93rd St., 95 Woodhaven Ave. Обовязком всіх місцевих і позамісцевих членів явитись на мітингу. Неявившийся член заплатить кари 25 ц., а урядник 50 ц. — Йосиф Паращук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Свобода, від. 194, повідомляє, що мітинг відбудеся о 7.30 вечером в суботу, дня 2. мая в Касіно гали, 358 W. 44th St. Повідомляємо всіх членів, щоби кождий явився на мітингу. — Іван Витак, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. Запорожська Січ, від. 23, повідомляє, що звичайний мітинг відбудесь о 2-ій год. пополудни в неділю, дня 3. мая 1925, в гали шкільній, 135 Мейн Стр. в Дерби, Конн. На порядку нарад дуже важна справа щодо балю і инші справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Теодор Захаревич, предс.; Іван Бінковський, секретар.

НОРТ ТОНАВАНДА, Н. Й. Тов. ім. Стефана Федака, від. 257, повідомляє членів, що важні збори відбудуться в неділю, дня 3. мая 1925, о год. 2.30 пополудни на голі під числом 77 Вітвід стр. Проситься прибути, бо є важні справи до полагодження. Також проситься кождого члена по можности привести нових кандидатів, котрі вступили в члени Тов. і У. Н. Союза.

ДО ЗАГАЛУ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ

(У справі жіночого конгресу у Вашингтоні).

Мало хто знає, що дня 4-ого мая с. р. буде у Вашингтоні великий жіночий міжнародний конгрес, якого цілю буде дати женщинам цілого світу нагоду сказати, що їх народи болить і як зарадити лиху. Там будуть порушені такі справи як: світового мира, поліпшення долі жіноцтва працюючих верств, помочі в його культурних змаганнях, виховування дітий, улішпення шкіл, заведення заборонок, виховання жінок на політичних робітниць й вставлення за своїм народом.

Конгрес має тривати 10 днів. В числі кількох тисяч делегаток всіх країв світа буде дві делегатки Українки. Одна з них заступати-ме Велику Україну і ся приїздить на кошт світової Ліги Женщин. Друга буде з Галичини. Вона приїде заходами Українок в Америці. В сій цілі Ліга Українок У Львові вдалась до товариства Жіноча Громада в Ню Йорку. За почином сього товариства скликано всі жіночі товариства з Ню Йорку й околиці і на перших зборах сих товариств дня 5-ого квітня с. р. утворено Конгресовий Комітет, який має занятись не тільки спровадженнєм делегатки з Галичини, але також з її помочю обновленнєм організації нашого жіноцтва в Америці. Після Конгресу у Вашингтоні делегатка виступить на прилюдних українських зібраннях по більших містах Америки.

Тому, що ся справа потягне за собою великі кошти, ухвалив Конгресовий Комітет просити американські Українки, особистими листами до поодиноких громадянок і до товариств о одноразову жертву. З великим жалем маємо зазначити, що ся збірка іде незвичайно пиняво. Се наше опізнювання дається відчути саме тут, де справа вимагає поспіху. Тому, що Конгресовий Комітет мусів вислати гроші на подорож делегатки в сумі 250 дол. найдальше до 14 квітня с. р. а гроший в пору не зібрано, К. К. був змушений сю суму позичити. Гроші вислано, але треба їх віддати.

А як віднеслось до поклику наше українське жіноцтво?

З малою виїмкою всі другі ждуть чи сповіщають і не відповідають на негайну потребу.

Чи ми не хочемо, щоб українські нарід виступив так як і всі народи перед світовою трибуною? Чи і тут мають вороги української нації говорити свобідно проти нас?

Не ждімо, бо ніхто у світі не ти свобідно проти нас?

Обізвімся негайно і зберім тут між собою потрібну суму на наше заступництво і на пропаганду.

Від українського жіноцтва головно від зорганізованого, залежить, як скоро і як успішно вихіснуємо сю нагоду для української справи. Не забуваймо, що так в Галичині як і на Великій Україні є сильний гнет чужих правительств, а помимо того там наші браття і сестри горнуться до праці. А ми-ж тут у вільному краю не сміємо бути глухими на їх просьби. Ми не сміємо відповідати на їх заклики мовчанкою.

Час уже крайний. Вже 2-ого мая с. р. делегатка має бути в Ню Йорку, а у нас ще богато не зроблено. Тому нехай кожда і кождий з нас, хто цінить працю і труд для такої важної справи, подасть помічну руку. Слідіть в часописях за рухом праці, а коли делегатка буде готова обїздити Америку, просимо кожде жіноче товариство занятися справою по містах і рука в руку без огляду на релігійні чи політичні ріжниці, горнуться під один визвольний стяг. Всі жіночі товариства просимо подати свої адреси до секретарки К. К., Олени Лотоцької 921 Bergen Avenue, Jersey City, N. J., для скорого порозуміння.

За Конгресовий Комітет:

Олена Лотоцька, секр.

• • •

На поклик Конгресового Комітету зложили:

По $10.00: Січова Сотня 7 округа І. Филаделфія, Па. і Сестрицтво Неп. Зачатія Пр. Богородиці в Гемтремк, Мишиген.

По $5.00 пані: І. Чапельська, Джанставн, Па.; А. Рибакова, Филаделфія, Па.; К. Коцюбинська, Филаделфія, Па.; І. Лотович, Честер, Па.; З. Лотович, Бруклин, Н. Й.; Р. Гаврилів, Перт Ембой, Н. Дж.; А. Кирчів, Джерзи Сіті, Н. Дж.; панна О. Кирчів, Джерзи Сіті, Н. Дж.; Сестрицтво Неп. Зач. П. Б., Перт Ембой, Н. Дж.; пані В. Сіменович, Шикаго, Ілл. $6.00.

Разом до 25-ого квітня с. р. $71.00.

Проситься всі українські громадянки і громадян а також і товариства о дальші негайні жертви на сю ціль під повисшою адресою.

ПРОТОКОЛ

XVI. Головної Конвенції У. Н. Союза почавшоіся дня 6. квітня 1925, в Рочестер, Н. Й.

Звіт гол. рекордового секретаря п. Івана Каштанюка як слідує: (Продовження) (7)

ЗРІСТ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА ЗА ЧОТИРИ РОКИ: 1921—1924 ВКЛЮЧНО.

Число Відділу	Членів в 1921 р.	Членів в 1924 р.
1.	173	202
2.	51	75
3.	35	49
4.	38	43
5.	38	49
*6.	21	13
7.	79	120
8.	16	77
9.	56	77
10.	79	81
11.	—	16
12.	50	53
*13.	25	21
14.	30	49
15.	22	28
*16.	28	24
*17.	19	15
*18.	73	63
*19.	8	6
20.	78	95
21.	17	27
22.	32	48
23.	16	23
24.	46	78
25.	15	20
26.	10	18
*27.	50	32
28.	72	92
29.	56	83
30.	21	31
31.	—	75
32.	19	20
33.	29	58
34.	48	58
*35.	18	17
36.	42	46
37.	25	39
38.	121	124
39.	26	48
40.	9	15
*41.	30	19
42.	56	69
43.	8	19
44.	37	66
45.	66	102
*46.	18	16
47.	16	18
*48.	47	34
*49.	10	10
50.	13	27
51.	29	30
52.	9	13
53.	22	29
*54.	16	8
55.	28	22
56.	35	51
57.	39	52
58.	24	41
59.	31	88
60.	—	11
*61	38	33
62.	50	58
63.	142	170
64.	30	43
65.	89	119
66.	36	64
67.	39	58
*68.	17	16
69.	60	63
70.	137	142
*71.	12	10
72.	30	38
73.	16	59
74.	—	34
75.	34	44
76.	112	116
77.	31	64
78.	75	82
*79.	5	3
80.	26	43
*81.	66	58
82.	15	32
*83	53	46
84.	9	12
85.	54	59
86.	45	85
87	41	60
*88.	10	2
*89.	12	7
90.	33	98
91.	96	126

Число Відділу	Членів в 1921 р.	Членів в 1924 р.
92.	9	11
93.	17	23
94.	28	89
95.	25	40
96.	86	106
97.	—	24
*98.	48	84
99	75	86
100.	30	49
101.	31	35
*102.	123	118
103.	32	41
104.	93	110
105.	63	73
106.	82	111
107.	28	30
108.	41	53
*109.	68	64
*110.	17	16
111.	15	16
*112.	103	100
113.	41	46
114.	26	38
*115.	14	6
116.	—	34
117.	43	44
118.	30	39
119.	18	26
120.	62	67
121.	29	38
122.	10	34
123.	20	37
124.	31	42
*125.	15	12
126.	—	40
127.	41	55
128.	20	29
129.	10	14
130.	99	116
*131.	26	13
132.	52	69
*133.	90	84
134.	20	21
*135.	90	79
136.	68	74
137.	36	78
138.	20	28
139.	16	38
140.	20	21
*141.	11	10
*142.	66	59
143.	33	41
*144.	36	34
145.	18	24
*146.	44	41
147.	90	156
148.	8	10
149.	31	36
150.	8	18
*151.	50	49
152.	16	28
*153.	8	7
*154.	25	22
155.	147	181
156.	21	39
157.	15	31
158.	8	8
159.	17	36
*160.	55	54
161.	31	38
162.	23	30
163.	27	48
*164.	29	28
*165.	88	61
166.	10	12
167.	12	20
168.	91	93
*169.	—	10
170.	118	129
171.	24	27
172.	27	34
173.	13	14
174.	26	26
175.	50	53
176.	15	23
177.	12	46
178.	10	17
179.	102	105
180.	6	6
181.	38	80

Число Відділу	Членів в 1921 р.	Членів в 1924 р.
182.	32	65
183.	—	60
*184.	10	7
185.	15	32
*186.	40	38
187.	18	25
188.	6	8
189.	11	11
190.	10	11
191.	24	26
192.	14	31
193.	59	75
194.	7	14
*195.	24	23
196.	24	29
197.	14	23
198.	19	31
*199.	10	7
200.	53	62
201.	—	29
202.	15	21
203.	35	59
204.	—	9
*205.	10	8
206.	70	186
207.	18	29
208.	12	12
*209.	80	75
210.	22	29
211.	38	68
212.	9	27
213.	107	155
214.	19	25
215.	21	21
216.	21	35
217.	130	158
218.	99	128
219.	18	24
220.	56	81
221.	136	185
222.	11	22
223.	76	96
224.	9	11
225.	11	18
226.	14	16
227.	21	30
228.	25	30
229.	78	108
230.	73	121
231.	13	30
232.	—	46
233.	33	34
*234.	91	83
235.	46	61
236.	15	38
237.	67	96
238.	—	26
239.	88	94
240.	7	10
241.	—	15
242.	—	58
243.	39	59
244.	13	15
245.	53	54
246.	17	24
247.	115	142
*248.	41	34
249.	—	22
250.	—	12
251.	33	64
252.	—	29
253.	—	24
254.	56	56
*255.	41	39
256.	9	12
257.	—	4
*258.	19	13
259.	78	92
260.	—	14
261.	—	18
262.	8	16
263.	13	22
264.	—	10
265.	—	17
266.	—	46
267.	—	22
268.	—	23
269.	—	29
*270.	96	93
271.	—	18
272.	—	7

Число Відділу	Членів в 1921 р.	Членів в 1924 р.
273.	22	39
274.	56	75
275.	—	26
276.	147	204
277.	17	28
278.	27	29
279.	—	14
*280.	—	41
281.	—	9
282.	49	76
283.	50	57
284.	—	14
285.	—	20
286.	26	36
287.	—	11
288.	47	114
289.	—	12
290.	19	35
291.	12	12
292.	52	106
293.	—	14
*294.	—	28
*295.	61	92
296.	59	90
297.	—	8
298.	—	24
299.	—	35
*300.	167	149
*301.	77	68
302.	—	8
303.	—	29
304.	—	21
305.	—	18
306.	—	11
307.	—	9
308.	59	65
309.	—	19
310.	—	13
311.	—	9
312.	—	12
313.	—	12
314.	5	5
315.	6	11
316.	96	167
317.	35	56
318.	27	60
319.	—	7
320.	17	40
321.	40	41
322.	—	8
323.	25	30
324.	46	59
325.	—	15
326.	53	78
327.	—	6
328.	—	6
*330.	72	69
332.	27	46
*336.	91	69
338.	124	138
*339.	40	33
*341.	45	35
342.	60	72
344.	11	20
347.	13	42
350.	41	41
351.	18	24
354.	25	25
355.	20	34
357.	16	29
363.	42	86
364.	44	94
365.	28	64
367.	35	99
369.	59	88
370.	65	112
371.	35	46
*379.	40	33
380.	14	14
381.	9	11
364.	44	94
385.	29	182
388.	55	89
392.	5	10
*393.	19	16
396.	40	43
*400.	22	20
401.	12	18
*402.	6	2

Повисша табелька виказує грубшим друком 29 відділів таких, яких число членів за чотири роки подвоілося. Особно підкрислених є 11 відділів таких, котрі зробили ще значнійший поступ. З них треба ще осібно згадати відділ 276-тий котрий що до числа членів здобув першеньство і в сю пору є найбільшим відділом У. Н. Союза що до числа членів повнолітних. Однак найбільший поступ виказує відділ 385-тий, котрий з 29 повнолітних членів за чотири роки зріс до числа 189 повнолітних членів.

Що до загального числа членів повнолітних і дітий разом то відділ 155-тий в Перт Амбой, Н. Дж. є найбільшим, бо числить 181 повнолітних і 187 дітий, разом 368 всіх обезпечених.

Згідно з ухвалою річного засідання з 1921 р. для інтенсивнійшого організовання нових членів було назначено 18 інспекторів після §.§. 115—120.

Іменованим інспекторам приділено найблисші відділи, щоби лекше і частійше інспектори могли їх відвідувати і без великих коштів для організації. Відділи широко розсіяні оставали без нагляду інспекторів.

До округа 3-го належали від.: 33, 106, 111, 125, 139, 165, 183, 214, 216, 220, 221, 243, 259, 301, 379. Інспектор: Гавриїл Дацьків, Шікаго, Ілл.

До округа 4-го відділи: 68, 88, 100 і 107. Інсп.: Андрій Цебак, Герри, Інд.

До округа 5-го відділи: 52, 150, 171, 207 і 253. Інсп.: Іван Журавель, Савт Дірфілд, Месс.

До округа 6-го відділи: 20, 75, 94, 141, 175 і 292. Інсп.: Теодор Михальчук, Гамтрамк, Міш.

До округа 7-го відділи: 27, 42, 64, 76, 97, 133, 152, 182, 219 і 371. Інсп.: Микола Лещишин, Нюарк, Н. Дж.

До округа 10-го відділи: 50, 179, 225, 308, 197 і 284. Інсп.: Михайло Петрівський, Ст. Луіс, Мо.

До округа 12-го відділи: 5, 6, 8, 12, 22, 129, 160, 200, 203, 210, 211, 291 і 293. Інсп. Володимир Яськевич, Бруклин, Н. Й.

До округа 14-го відділи: 36, 38, 39, 202, 217, 263, 282, 283, 289, 316, 317 і 367. Інсп.: Микола Мурашко, Рачестер, Н. Й.

До округа 15-го відділи: 58, 121, 188, 192, 330. Інсп.: В. Лисогір, Ютіка, Н. Й.

До округа 16-го відділи: 87, 127, 149 і 351. Інсп.: Евген Тимкович, Бофало, Н. Й.

До округа 18-го відділи: 34, 102, 112, 128, 173, 251, 295, 336, 341, 364 і 393. Інсп.: Марія Ольшаницька, Клівленд, Оаг.

До округа 19-го відділи: 15, 35, 45, 62, 83, 105, 156, 163, 237, 239, 247, 248, 268, 321, 324, 339 і 388. Інсп.: Теодор Грицей, Філяделфія, Па.

До округа 20-го відділи: 44, 95, 137, 147, 151, 205, 318 і 369. Інсп.: Стефан Кудрик, Сігфрид, Па.

До округа 21-го відділи: 9, 31, 78, 201, 228 і 231. Інсп. Кирило Феценько, Ст. Клейр, Па.

До округа 23-го відділи: 7, 29, 30, 85, 99, 154, 186, 223 і 314. Інсп.: Григорій Михаліцький, Рон, Па.

До округа 24-го відділи: 43, 48, 86, 114, 123, 159, 162, 176, 185, 187, 193, 208, 229, 326 і 380. Інсп.: Василь Гришко, Скрентон, Па.

До округа 26-го відділи: 91, 120, 161 і 276. Інсп.: Михайло Фук, Ембрідж, Па.

До округа 27-го відділи: 73, 93, 122, 177, 181, 206, 238, 241 і 246. Інсп.: Микола Шевчук, Менвіл, Р. Ай.

Інспектор округа 7-го виступив з організації, а інспектор округа 24-го перенісся в инші сторони і їх місця осталися необсаджені до кінця 1924 р.

Активність інспекторів на загал, була дуже незначна хоч доктрі з інспекторів віддали немалі прислуги організації. У виконанню ухвали головного уряду мені як гол. рек. секретареви припало вислати інспекторам номінації з порученнями гол. уряду, а також адресар призначених їм відділів, та колиб я ще був в змозі зорганізувати тіснійший контакт інспекторів з гол. канцелярією то певно і активність інспекторів булаби більша. Та полишені власній ініціятиві і власним безкористним трудам вони иншого результату дати немогли. Прислуги віддані організації інспекторами, відносяться отже не так до організовання нових членів як до полагоджування ріжних спірних справ по відділах, які то справи поручувано інспекторам в заступстві Екзекутиви полагоджувати. Осібного рекорду таких справ не велося однак фактом є, що майже всі інспектори такими справами займалися, а найбільше таких справ з користію для інтересованих членів і організації, полагодив інспектор округа 3-го д. Гавриїл Дацьків з Шікаго, Ілл. В таких справах інспектори заощадили часу і коштів подорожи членів Екзекутиви, а будучи обзнакомленими з льокальними обставинами відділів, полагоджували справи зовсім вдоволяючо.

Практика виказала, що нові члени найрадше вписуються тоді, коли приступ до організації є для них самих лекший через звільнення від вступної оплати. За для того завівся звичай час від часу установляти речинець, в якім приймалося нових членів без вступної оплати. Коли однак еміґраційні закони здержали зовсім еміґрацію, спосіб сей приймання нових членів оказався невистарчаючим. Кандидатів на нових членів прийшлося відшукувати і до приступлення принукувати. Прийшла потреба вести аґітацію на ширшу скалю. Прийшлося робити роботу статутом непредвиджену і необняту. Прийшлося робити роботу на яку неназначено ні фондів ні робітника. Прийшлося її робити з гол. канцелярії та до співпраці закликати відділи, а то й всіх членів. Роботу тую треба було повести так, щоби вона всіх членів заінтересувала і до співпраці притягла. Завдання того я мусів піднятись і старався зробити все що в даних обставинах було можливе. В порівнанню з другими організаціями, організованнє нових членів у нас велося інтенсивнійше і осягалося більші успіхи тільки завдяки виробленій організаційній солідарности всего загалу членів, вправности відділових діловодчиків і енерґічному попертю зі сторони редакції нашого органу.

Послідна кампанія єднання нових членів названа ювилейною з нагоди 30-літної річниці істнования організації, в якій взяли участь не лиш відділові урядники, але поодинокі члени а підчас якої зорганізовано понад 4,000 повнолітних і дітий членів (Точного обчислення еще нема бо кампанія продовжуєсь.) найліпше показує, що для ширення організації і єднання нових членів, конечно є передовсім, щоби сама головна канцелярія таке діло могла розвивати і вести після вимог і поступу часу і потреби.

Щоби членів приєднати до співпраці відділовим урядникам в найживотнійшій справі організації, а то в організованню нових членів треба було до тих членів безпосередно віднестися. В тій цили я розіслав до всіх особисті письма з поданнєм відповідної кампанійної літератури обіцяючи кождому окремий кредит за його вспівпрацю. Понадто я заохочував до надсилання мені імен і адрес кандидатів, яких я осібним листом і відповідною літературою помагав орґанізувати. З цілого кампанійного руху я вів переписку, кампанійний термоментер, який показував зріст організації, і точні виказн в Свободі, якими я наміряв одних за працю відзначити, а других до тоїж праці заохотити.

Доходячих повнолітности дітий, я помагав відділовим секретарям перетягати з молодечого департаменту до старших членів в той спосіб, щом пересилав для таких дітий пригадки і заохочення в українській і англійській мовах, при чім я також переконався, що персональною перепискою далеко більше можна осягнути, чим загальними покликами-відозвами.

Взагалі я числився з фактом, що головна канцелярія не має иншого контакту з членами і відділами, як тільки через перепись-кореспонденцію, тому я тій части мого діловодства а саме кореспонденції, старався якнайбільше уваги придати і тому тая часть мого діловодства зі зростом організації дійшла таких розмірів, що зачалися творити залеглости, для яких я в кінци був змушений отворити рубрику „Організаційної Переписки" для справ і відповідий бодай таких, які могли мати загальну організаційну вартість для всіх членів і відділових урядників а яких, такий спосіб полагоджування мав ще й тую добру сторону, що міг здержати повторюваннеся однакових запитів і конечність на них осібно відповідати, на що вже формально часу неставало.

До ваги моєї переписки урядової, треба ще додати й тую її часть, якою я полагоджував ріжні спірні справи між членами і відділовими урядниками, так як за чотири роки в 362-ох відділах і таких справ було доволі, а які були мною полагоджувані вдоволяючо для сторін і з користію для організації, коштом нераз одної лишень 2-центової почтової марки.

—o—

Маючи такий неограничений діл праці, я старався її якнайбільше зробити і виконати як лиш міг найліпше, нежалуючи ні власного труду ні часу, тай неоглядаючися на заплату, так як така неограничена праця вимагала неограничених годин праці, також в неділі і свята а то й оплачування собі додаткової помочі. Та колиб щей не щира співпраця гол. урядників, редакторів, друкарів, урядників відділових і активних членів, а передовсім співпраця кваліфікованого помічника гол. канцелярії, якого принято з включенням молодечого департаменту, зусилля мої непричинилися так до загального чотиролітного успіху всего діловодства головної канцелярії, з якого часть мою, а старався в справозданню моїм виказати.

Там де є робота, там можуть бути й блуди. І я не міг бути без помилок і поправок, тому при кінци, на сім місци хочу подякувати всім так за вирозуміл сть для моїх хиб, як за попертя і співпрацю.

На внесеннє Й. Сенчини, поперте І. Сорокою, дано повне вотум довіря п. І. Каштанюкови за його щиру працю для добра і розвою У. Н. Союза.

Предсідатель п. Омелян Ревюк заявив, що Комісія Просьб і Скарг готова здати своє справозданнє. Звіт гол. фінансового секретаря відложено на пізнійше, а приступлено до висше згаданої Комісії.

Перше справозданнє Комісії Просьб і Скарг. о. Лев Левицький, як предсідатель Комісії, предложив до потвердження Конвенції слідуючі запомоги, котрі Ком. Просьб і скарг узгляднила:

Від. 330. Якимови Рекрутяк $50.00, ухвалено.

В. 215. Онуфрій Кучма, 75.00, ухвалено.

В. 163. Іван Гарпула, $50.00, ухвалено.

В. 69. Андрій Корпан $50.00, ухвалено.

В. 239. Прокіп Кушнір $100.00, ухвалено.

В. 100. Марія Радушинська $25.00, ухвалено.

В. 218. Для жени пок. Мих. Глухан $25.00, ухвалено.

В. 100. Семен Фірич $75.00, ухвалено.

В. 69. Марія Корпан $50.00, ухвалено.

В. 45. М. Міхалечко, відкинено.

(Повне справозданнє Комісії Просьб і Скарг, зреферовате секретарем сеї Комісії п. М. Угорчаком, буде подане опісля).

О годині 6-тій в вечер предсідатель п. Ом. Ревюк замкнув засіданне.

ТРЕТИЙ ДЕНЬ ЗАСІДАННЯ.

8. квітня.

Точно о год. 8. рано предсідатель конвенції п. Ом. Ревюк отворив засіданне і зарядив відчитаннє спису делегатів.

По чім секретар відчитав протокол з попереднього дня конвенційних нарад.

На внесеннє Г. Пипока, поперте Дмитром Климцем, протокол принято, як був читаний.

П. Михайло Угорчак ставить формальне внесеннє, щоби зняти фотографію із Шіснайцятої Головної Конвенції.

Ухвалено і назначено годину 12. в полудне.

Слідував звіт фінансового секретаря п. Романа Слободяна так, як був надрукований з обширними поясненнями.

ЗВІТ ГОЛ. ФІНАНС. СЕКРЕТ. У. Н. С. ЗА ЧАС ВІД 1. СІЧНЯ ДО 31. ГРУДНЯ 1924 Р.

По чотирох роках нашої спільної праці приходиться мені подати справозданнє з фінансового діловодства У. Н. Союза. Звіт подаю в части так, як подається до асекураційних департаментів, з пропущеннєм тих табель, котрі будуть обняті головним касієром, головною контрольною комісією і вкінці тих табель, які можна обняти иншими зіставленнями в справозданню. Справозданнє своє скорочую до сотної части такого справоздання, яке міг би подати за час чотирох літ. Скорочую тому, щоби заощадити коштів видання більшого формату брошури, а зглядно звіту, а також і тому, щоби заощадити ще дорозший час самої конвенції. Подрібні справоздання здавав я що місяця, а також і рік-річно на головних річних засіданнях. Всі справоздання подаю в українській мові, щоби красше висловити свою думку і зясувати ріжні табелі як для делегатів так і відділів та членів.

	Фонд посмертний	Фонд резервовий	Фонд запомог.	Фонд народний	Фонд сирітський	Фонд адміністрац.-конвенційний	Разом
З білянсу 1. січня 1921 року	303.919.84	144.609.36	9.794.03	1.770.55	100.120.43	26.103.77	586.317.98
З місячних вкладок 1921	151.501.88	7.142.15	14.281.55	425.00		51.066.71	224.417.29
" " 1922	153.754.58	7.167.15	14.334.30			50.384.76	225.640.79
" " 1923	173.701.75	8.056.30	16.112.60			55.152.88	253.023.53
" " 1924	202.735.09	9.290.05	18.580.10			61.797.60	292.402.84
Вступне від членів		329.50				973.50	1.303.00
Разом від членів	681.693.30	31.985.15	63.308.55	425.00		219.375.45	996.787.45
Процент від моргечів 1921	978.17	1.564.99					2.543.16
" " 1922	1.880.00	1.582.50					3.462.50
" " 1923	6.650.51	2.803.25			3.000.00		12.453.76
" " 1924	13.354.15	3.030.25	480.00		4.711.00		21.575.40
Процент від бондів 1921	8.250.82	2.414.23			3.193.30		13.858.35
" " 1922	12.898.16	3.993.11			3.566.59		20.457.86
" " 1923	14.266.00	4.340.00			2.475.25		21.081.25
" " 1924	14.266.00	4.340.00			2.357.12		20.963.12
Заробок на бондах		110.00			2.556.65		2.666.65
Процент з банків 1921	2.628.37	1.613.33	170.96	9.60	558.79	121.34	5.102.39
" " 1922	2.377.30	933.06	237.83		400.62	222.32	4.171.13
" " 1923	2.233.64	405.32	323.17		508.60	609.71	4.080.44
" " 1924	2.186.57	760.23	568.01		410.07	899.55	4.824.43
Рент за офіс У. Н. С. 1923—1924		1.200.00				751.60	1.951.60
Календар і ин. приходи 1921						3.555.78	3.555.78
" " 1922						3.734.41	3.734.41
" " 1928						5.942.69	5.942.69
" " 1924						7.481.48	7.481.48
Сирітські части 1921					12.662.50		12.662.50
" " 1922					13.635.86		13.635.86
" " 1923					32.823.63		32.823.63
" " 1924					15.745.91		15.745.91
Разом 1921—1924	763.662.99	61.075.42	65.088.52	434.60	98.605.89	242.694.33	1.231.561.75
Разом до переносу	1.067.582.83	205.684.78	74.882.55	2.205.15	198.726.32	268.798.10	1.817.879.73

Повисша Табеля виказує як найкрасше весь дохід який був в організації за час чотирох літ. Кождий фонд має своє призначенне і тому всі доходи були відповідно розділені по фондам.

ЗІСТАВЛЕННЄ З ПРИХОДІВ 1921—1924:

Процент від моргечів	22.862.83	8.980.99	480.00		7.711.00		40.034.82
Процент і заробок з бондів	49.680.98	15.197.34			14.148.91		79.027.23
Процент з банків	9.425.88	3.711.94	1.299.97	9.60	1.878.08	1.852.92	18.178.39
Разом з процентів	81.969.69	27.890.27	1.779.97	9.60	23.737.99	1.852.92	137.240.44
Календар, рент і ин.		1.200.00				21.465.96	22.665.96
Сирітські части					74.867.90		74.867.90
Вкладки від членів	681.693.30	31.985.15	63.308.55	425.00		219.375.45	996.787.45
Разом 1921—1924	763.662.99	61.075.42	65.088.52	434.60	98.605.89	242.694.33	1.231.561.75

В повисшій табелі хочу звернути увагу на проценти, які організація мала за час чотирох літ і в тій цили зладив загальні зіставлення. Із самих процентів прийшла до організації сума $137.240.44 і як що і на дальше буде вестись відповідні інвестиції в бондах і морґечах, то є надія, що із самого проценту буде приходити сума понад пятьдесять тисяч долярів річно.

В рубриці календар, рент і ин. зачислено дохід від членів за календарі в сумі $12.667.80, значить заплачено за 42.226 примірників, або иншими словами, 10.557 членів заплатило по $1.20 за [illegible]

ВЕСНЯНІ ЧАРИ.

Фіялочки цвитуть сині,
Гудуть бджоли; звитуть вишні,
Цвіт яблонь, як сніг в долині,
Окрась білі черешні.

Зеленіють луги, гори,
Чаром вітер з гаю віє,
В дібровах заводять хори,
Птички, аж душа радіє.

Що там пісні, що музики,
Станеш вдуманий весною,
Забуваєш людські крики,
Уличне життє з юрбою.

Щось незримою рукою,
Торкне твої душі струни,
Десь линеш собі горою,
Немов вирвався із труни.

Все збаудеш; мов в дитині
Молоденька кров заграє;
Рвешся ти в простори сині,
Щось в обіймах тебе має.

Увесе тебе світами
Поза межі думки твої,
Ти опоений мов снами
Чаром краси весняної.

Перед тобою як сонце,
Стоїть білая царівна,
Сліпить краса: очі, серце,
Ожива любов чарівна.

Ти осліпнений красою,
Божеству падеш у ноги;
Торкнутись її рукою,
Нема сили ані змоги.

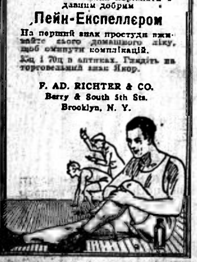
На легкій дузі, легенько,
Відійде вона за хмари,
Затужить твоє серденько,
Лишить спомини і чари.

В Словині, Д. 11 1925.

Д. Захарчук.

ВСЕСВІТНА ІСТОРІЯ.

В. К.

СОТНИК ЧЕРНИК.

(Оповідання).

...„Підложіть іще дров до печі. З того часу, як ми відступали на Волинь у листопаді девятнайцятого року, іноді мені здається, що в моїх костях лід. Бо морозний вихор віяв тоді кілька днів підряд, а в мене не було шинелі. Прийшлося на-півголому відступати.

А все, таки, друзі, хотілось би мені ще раз пережити всю нашу війну, з цілою її безодною терпіння і з усіми її гарячими хвилинами. Знаєте друзі? Іноді мені хотілось би ще раз без шенелі відступати на Волинь серед морозного вихру, щоб тільки ще раз іти поруч з своїми друзями під брязкіт нашої зброї.

Вам певно здається, що я готов би воювати у кожній армії і за кожну ціль. Ні, друзі! Якби сьогодня вернула небіжка Австрія і девятьсот чотирнайцятий рік, то я або втік би кудись на ліси, на дебри, щоб не вбрати австрійського мундиру на себе, або прямо перейшов би до ворога, або нарешті дав би себе розстрілити, щоб не боротися в чужих рядах, за чужі цілі, друзі.

А все таки я люблю війну. Люблю ту війну, у якій людина бореться за свої власні мрії і сама з власної волі іде на смерть ради своїх мрій. Тоді, бачите, затираються межі поміж життям і смертю, тоді жертвує людина всі свої сили, всі думки, усі надії і все своє щастя ради війни. І війна буває тоді прекрасна. Може воно божевілля? Не знаю. Я не хочу бути тим божевільним іще раз.

Багато, багато спогадів тиснеться мені в голову сьогодня і я мігби оповідати вам усю довгу, зимову ніч про красу нашої війни.

Але ви швидко втомились би й заснули. Бо ніде правди діти, ніхто не любить тепер воєнних оповідань. Оці оповідання вже всім нам вухами ллються. Їх слухати будуть із запертим з цікавости віддихом щойно наші сини й внуки в довгі зимові вечері, — якщо їм не прийдеться стільких само навоювати, як мені з вами, друзі.

Сьогодня хотілось би мені оповісти вам казку про сталеві шоломи, заквітчані червоною стрічкою з червоними грознами калини. А буде це казка про сотника Черника, що лежить сьогодня в залізній труні на високій горі над Дніпром.

Було це в девятьсот вісімнайцятому році. На Вкраїні панував у тому часі Гетьман Скоропадський. Московське панство оточило Гетьмана й гуляло в Київі за мужицькі гроші. Селянам землю відобрали пани, понакладали на села контрибуції, останню сорочку здирали за те, що мужик посмів прогнати пана з маєтку. По Вкраїні швендялися гетьманські карні експедиції, шукали людей, в тюрми сотками замикали, вішали, стріляли цілі села пускали з димом. Селяне пробували боронитися, робили повстання. Алеж у тому часі скрізь на Вкраїні стояли німецькі війська і жандармські відділи. Вони в мужицькій крові втопили селянські повстання. І затихла нарешті наша скровавлена Вкраїна. Мужик мовчки терпів і болю мовчки скреготів зубами, а помочі випорпував із землі свого кріса, маєтна несолених салом, щоб кріс неаржавів, солому його прикладав і присипав землею.

Тихо було на Вкраїні. Лільки в Білій Церкві, містечку, що на двіставерста лежить од Києва, наші Січові Стрільці готувалися, щоб Гетьмана повалити. Весь божий день вони муштрувались, бо знали, що тяжкий буде бій проти Гетьмана й Німців.

А було наших Стрільців чотириста і мали вони чотири гармати і дванайцять скорострілів. Так, так, друзі! Чотириста Стрільців думало в тому часі всю Вкраїну спасти, виступити до бою проти всього московського панства і проти двістатисяч Німців, що були в тому часі на Вкраїні.

І були наші стрільчики такі вояки, що не було кращих від них ніколи на Вкраїні. Любив стрілецький - гарматчик свою гармату наче рідну маму, а кінното́чик коня і шаблю як коханку, стрілецький піхотянець свого кріса як сестру. Вся Вкраїна сумна, понура. Тільки в наших стрільчиків було весело. Гомонить бувало пісня, брязне зброя. „Треба здобути Петроград? — здобудемо! — Москву? Берлін? — Хочби й саме пекло!"

Го! Го! Кажу вам, друзі, самому Люципероаи страшно було би Стрільця.

Прийшов листопад і прилетіли з Києва тривожні вісти: Гетьман якусь раду радить з московськими генералами Денікіном і Красновом.

Веселий народ були наші стрільці. А в тому часі й вони затихли. Весь божий день муштра, стріляння острими набоями до ціли. А в вечері, при світлі свічки, мовчки чистить Стрілець свого кріса. Усі знали, що наближається смертельний бій.

У половині листопада приїхав із Києва наш полковник і привіз гетьманський манифест. А в маніфесті писав Гетьман, що заключує союз із Москвою.

Зібрали ми стрільців. „Так і так, мовляв. Гетьман запродав Україну панам, а тепер віддав її Москві. Ідемо на Київ, Стрільці!"

Тут зашуміло в наших стрілецьких бараках ніби в улию якім. Багнетами позніимали Стрільчики гетьманські портрети, що висіли в бараках, з одного удару взяли містечко й на Вкраїну потелеграфували: Ідемо на Київ! Хто живе, бери за кріс!"

А носили в тому часі наші Стрільчики сталеві шоломи. І заквітчали їх Стрільці червоною стрічкою з переду і грознами червоної калини. Бо пізна осінь була і калина вспіла почервоніти. А була вона така червона — як молода стрілецька кров.

Ще досі, друзі, ввижаються мені оці сталеві шоломи, заквітчані червоними грознами калини.

На другий день, потім, як ми проголосили повстання, перед наші бараки заїхав невеличкий потяг із шести вагонів. Перед машиною один вагон, на нім гармата. Два скорострільні з переду, два з заду. Це був потяг стрілецьких передових сил. Ми — бачите — рішили підїхати як мога близче під Київ, щоб з розмаху, у бою на вулицях узяти столицю.

Вся стрілецька залога вийшла з бараків прощати товаришів, що перші ідуть до побіди, або — на смерть.

Шістьдесять стрільчиків вистроїлося рядами перед потягом. Як сталевий мур вони стояли. Тихо було. Іноді тільки легкий осінній вітрець налітав і грався з червоними ягодами калини на стрілецьких шоломах. Заходило сонце. А кроваво воно заходило в тих днях; кровавим відблеском блестіли срілецькі багнети.

Перед тих шістьдесятьох вийшов сотник Черник. Стрункий він був як тополя. А обличчя було бліде, бо кілька ночей не спав, готуючи плян повстання. Насуплене було його чоло, затиснені вузькі уста. А зпід насуплених брів якось дивно горіли його темносірі очі. Іноді здавалося, глибоко в тих сірих очах засіли промінчики сонця.

Сталевий шолом був на його голові, а заквітчаний був грознами червоної калини. Бо пізна осінь була й калина вже вспіла почервоніти.

Мовчки попри фронт йшов **сотник Черник, пильно вдивлявся в очі своїх Стрільців. Нарешті пристанув і запитав:**

„Чи вірите ви, що здобудемо Київ, Стрільці?"

— Віримо! — твердо одвічали Стрльчик.

А сотник Черник усміхнувся:

„Якщо вірите, Стрільчики в побіду, то кажу вам — смерти немає. Нам доведеться стати проти тисячів, бо тисячі московської голоти вище проти нас Гетьман. А ми змережимо нашою кровою стрілецькою біле каміння київських вулиць. А ми розсиплемо червону калину з наших шоломів. І будуть червоні ягідки казати: Смерти немає — є тільки стрілецька честь!" Тож хто вірить у смерть — на бік! Хто не вірить — на свої місця!"

Бігцем побігли Стрільці до своїх вагонів. Засвистіла машина і з тихим грюхотом посунувся потяг на північ під Київ.

Так, так, друзі! Іноді ввижається мені сталевий шолом, заквітчаний червоними грознами калини, і тоді тажкий жаль налягає на мою душу за сотником Черником, а в голові появляється думка: „Смерти немає. Смерти немає."

А треба вам знати, друзі, що була в тому часі в Київі дівчина, що її сотник Черник любив понад усе на світі. А їхав він у Київ не того, щоб побачити кохану, а того, щоб розсипати ягоди калини із свого шолому... І розсипав їх, мої друзі.

Так почався стрілецький похід на Київ у девятьсот вісімнайцятому році. Було тоді чотириста Стрільчиків при чотирьох гарматах і дванайцяти скорострілах. Вся Україна тихо лежала в тому часі. Була вже пізна осінь і калина вспіла почервоніти. Грознами калини заквітчали стрільці свої шоломи, ідучи на Київ, а були ці грозна такі червоні як молода стрілецька кров.

Помалу їхав потяг сотника Черника на Київ. Нічю минув Хвастів і вїхав в Мотовилівський ліс.

Ще тільки ніч кінчалась, як потяг пристанув посеред темного соснового бору на Мотовилівській станції.

Із станції вибіг телеграфіст.

„Команданта потягу мені треба!" кричав він, задиханий, підбігаючи до стрілецьких вагонів.

Сотника Черника збудили, бо дуже втомлений був і лиг біг ночі спати.

„Що сталося? — запитав сотник.

— „З Василькова мені телеграфують, що там прибули два ешелони, повні московських офіцерв. Хтось доніс їм із Хвастова, що ідете, бо почали вигружаться з вагонів і готуються здобути цей ліс!"

„Скільки їх там?"

— „Кажуть, більш тисячі буде."

Сотник Черник видав короткий наказ і в пітьму старого соснового бору посунув залізний стрілецький потвір.

На краю бору потяг пристав. Сотник Черник вискочив із вагону, задзвеніли кріси, глухо загрюкотіли скорострілі, як Стрільці знімали їх з вагонів.

Мовчки як сталевий мур стало шістьдесять Стрільців ждучи на накази.

Почало світати. На небі появилася молочна біла лента і видко вже було безмежно широке, рівне поле, що від ліса простяглось аж туди, де небо на землю спирається.

Туди поглянув сотник Черник. Десь там за молочною ленточною досвідку лежав Золотоверхий Київ. Десь там, за тими полями чекала на його кохана дівчина... Даремно!

І сказав сотник Чирник:

„Стрілці! Не змережимо білого каміння Золотоверхого Києва нашою стрілецькою кровю, а розсиплемо червону калину з наших шоломів тут — у цьому борі!"

І, як сонце стало сюди з далеких піль, то серед червоної заграви пішли густі, чорні, ворожі ряди на Мотовилівський ліс.

Тихо чекав на них бір, крючи стрільців за пнями старих сосон.

Все близче надвигалися ворожі ряди на ліс.

А там, у лісі, біля одної старої ссени трьох Стрільчиків похилилося над скорострілом. При скорострілі, високий, гордий, наче молодий ясень з почервонілим листом, стояв сотник Черник у сталевім шоломі, заквітчанім червоними грознами калини.

Ще хвиля тиші, — ще близче підступили ворожі ряди. Аж тут сотник Черник підняв руку в гору серед тиші понурого бору.

І враз заревів бір ніби ізв чарів, загудів, заклекотів.

Почався бій у Мотовилівським лісі.

Покосами поклалися ворожі ряди. Але тільки жмінка стрільців боронила ліса і не всюди долітала їхня куля.

Ворожа лінія вигнулася півколом, а вкінці того півкола чимраз близче підходили під ліс.

Бір ревів скаженим клекотом стрілецьких скорострілів. Серед того реву не чути було й людського голосу ані свисту куль. І здавалося, що мовчки іноді Стрільчик якийсь молоденький, стоючи біля старої сосни, вниз опускав свій кріс, прикляквав на коліна і лагідно якось усім тілом припадав до мягкого моху соснового бору. Виглядало воно так, начеб то втомився стрільчик і лягав на холодний мох відпочати.

Досягли ліса кінці ворожого півкола. На крилах стрілецького авангарду почав змовкати гомін крісів.

Клекотів ще тільки скоростріл побіля сотника Черника. У скорострільчиків замрячені були очі в боєвої горячки. А сотник Черник спокійно дивився в даль, в його сірих очах були промінчики сонця.

Нараз один скорострільчик підповз до сотника і схопив його за ногу.

„Долів, сотнику!" — скрикнув. — „Невже не бачите? З чотирьох скорострілів косять да нас! Долів!"

А сотник черник усміхнувся. Він нагнувся до Стрільчика й сказав: „Смерти немає мій друже!"

І коли випрямився сотник Черник, то нараз випустив із рук свій полевий бінокль, захитався — і ляг на мягкий мох старого бору.

З його шолому разсипалися червоні ягідки калини. А він підвівся на руці й очима повів кругом. В тих очах почали гаснути соняшні скри. Злегка підігнулися кутики його уст начеб то до гіркого усміху. Рештками сил він вслухувався в клекіт бору.

А там — у цьому клекоті — у глибині бору озвався новий гомін. Чимрза виразнійше гомонів він і нарешті старий бір загудів від ясного пробійного крику молодих грудей.

І враз вороже півколо захиталось і геть од ліса одшатнулось на чисте поле.

До сотника ще раз підповз його Стрілець.

„Сотнику! Наші наспіли!"

А и сотника вже зблілли уста і згасло соняшне проміння в його очах. Напружена рука під ним підогнулась і сотник Черник тихо приляг головою до моху.

А тимчасом на крилах стрілецького авангарду заклекотіли нові скоро стріли. Розшалілий заревів понурий бір. Іноді здавалося, що великанський якийсь потвір скажение в глибинах темного ліса. Здавалося, що потвір, грубими ланцами прикутий там у глубинах бору до прастарих пнів сосон, що він зриває ланци, ломить сосни і вмить вирветься з бору на чисте поле, сіючи смерть і руїну.

Нарешті потвір вирвався з ліса. На боки бухаючи клубами пари, він пігнав на чисте поле перед ліс. Ра-у-раз із пащі потвора вибухав вогонь і синяво білий дим. А за кожним вибухом греміло, а за кожним громом купами лягали ворожі ряди на широкім полі. Це виїхав стрілецький потяг і гетьманців змітав картечю.

Ах! Друзі мої! Дорого заплатили гетьманці за ту червону калину, що її розсипав сотник Черник із свого шолому! Дорого, друзі!

Сотки трупів лишили на полі вони. З дяким жахом тікали вони зпід Мотовилівського ліса. По їхнім пятам пішли на Київ Стрільці. За кілька днів уся вкраїна спалахнула, гетьманців рознесла, розгромила Німців. Беззбройна, шматлава тіхана Німота пзад Дніпра.

А сотника Черника поховано в залізній труні в Київі на високій горі над Дніпром. Дубовий хрест стоїть на тій могилі. А могила травою заросла. Іноді тільки хтось кладе на цій могилі під хрестом червоні квіти. А такі червоні ці квіти, як червона буває калина в осени пізньої.

Оповідали мені люде, що іноді дівчина якась зулиться од цілі зеленої могили і бліде своє чоло притискає до високого, дубового хреста...

Підложіть іще дров до печи. З того часу, як ми відступали на Волинь у листопаді девятнайцятого року, іноді мені здається, що в моїх костях лід..."

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

